

تسعیر نرخ ارز به چه معناست و چه کاربردی دارد؟

تسعیر نرخ ارز عبارت است از فرایند تبدیل نرخ ارز حاصل از معاملات ارزی به پول رایج ملی کشور که در علم حسابداری محاسبه و انجام می‌شود. تسعیر در فرهنگ واژگان دهخدا به معنای قیمت‌گذاری و نرخ نهادن است. در استاندارد حسابداری نیز یک فرایند محسوب می‌شود که در آن اطلاعات مالی مبتنی بر ارز بر حسب واحد پول ملی محاسبه می‌شود. واحد پول ملی به عنوان واحد پول گزارشگری در دفاتر و صورت‌های مالی به کار می‌رود. واحد پول گزارشگری در ایران ریال است.

قانون احکام دائمی کشور و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر، بخش‌نامه‌های مالیاتی و استانداردهای حسابداری از عبارت تسعیر ارز استفاده کرده‌اند. تسعیر ارز یک مفهوم مهم اقتصادی است که حسابداران با آن سروکار زیادی دارند. تمامی واحدها و بنگاه‌های اقتصادی که با امر واردات و صادرات سروکار دارند از فرایند تسعیر نرخ ارز استفاده می‌کنند.

این فرایند زمانی انجام می‌شود که دو شرکت یا دو طرف هر معامله از نظر واحد پولی یا ارز رایج در معامله با یکدیگر اختلاف داشته باشند و از یک ارز همسان استفاده نکنند. در این فرایند هر ارزی که استفاده شود، باید برای ثبت در دفاتر و اسناد حسابداری تبدیل به ارز ملی یک کشور شوند که به این فرایند تبدیل ارز به ارز ملی را

تسعیر ارز می‌گویند.

“تفاوت تسعیر” یعنی چه؟

واژه تسعیر زمانی به کار می‌رود که لازم باشد واحد پولی یا ارز را به یک ارز دیگر تبدیل کنند. مثلاً در معاملات بین‌المللی که با یورو یا دلار انجام می‌شود برای پرداخت باید عملیات تسعیر انجام شود. به این ترتیب پول مبادله‌شده به ریال تبدیل و سپس در اسناد حسابداری ثبت می‌شود. با توجه به آنچه گفته شد، نرخ تسعیر ارز یعنی نرخ تبدیل دو واحد پولی به یکدیگر به منظور ایجاد هماهنگی و همسانی بین اسناد حسابداری و تبادلات پولی یک شرکت یا هر بنگاه اقتصادی.

تفاوت تسعیر از تفاوت میزان معینی از یک ارز به واحد پول گزارشگری با نرخ‌های تسعیر متفاوت به دست می‌آید. نرخ‌های تسعیر شامل نرخ برابری رسمی، قراردادی و موارد دیگر می‌شود.

[راهکار مدیریت مالی دیدگاه](#) محصولی از شرکت چارگون است که در مسیر

رشد درآمد، کنترل هزینه، به حداقل رساندن ریسک و پایداری به کمک

شرکت‌ها و سازمان‌ها و تمامی بنگاه‌های اقتصادی با هر ابعادی می‌آید. رای

بررسی بنر زیر را کلیک کنید. [؟](#)

کلیک کنید**برای دریافت دموی نرم افزارهای مالی**

تفاوت تسعیر ارز و تبدیل ارز

در تبدیل ارز واحد پول دارایی به صورت واقعی و فیزیکی تبدیل می شود، اما در تسعیر ارز، دارایی تغییر صورت نمی دهد. دارایی بدون تغییر و ثابت باقی می ماند و فقط مبنای ارزیابی آن تغییر می کند.

کاربردهای نرخ تسعیر ارز

نرخ تسعیر ارز برای معاملاتی به کار می‌رود که در آنها دارایی‌هایی به فروش می‌رود یا به دست می‌آید که تسویه مالی بدهی آنها به صورت ارزی محاسبه می‌شود. در وام‌ها و تسهیلاتی که قرارداد آنها بر مبنای ارز به امضا رسیده باشد. همچنین در خرید کالاها یا خدماتی که باید برای داشتن آنها ارز پرداخت شود. به عبارت دیگر می‌توان کاربردهای نرخ تسعیر ارز را به صورت زیر و به‌طور خلاصه آورد:

- محاسبه میزان سود و فروش
- تأثیر تغییرات نرخ ارز بر عملیات مالی
- ثبت و گزارش دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی
- ارزیابی عملکرد شرکت‌های بورسی
- کمک به شرکت‌های واردات و صادرات

سود و زیان تسعیر نرخ ارز

با توجه به نوسان دائمی و ثابت نبودن نرخ ارز لازم است تا شرکت‌ها در معاملات ارزی خود همیشه از میزان سود و زیان شرکت آگاه باشند. اگر در زمان فروش کالا یا خدمتی، ارز مورد تبادل مبلغی داشته و در زمان پرداخت و تسویه حساب قیمت آن ارز بالاتر رفته باشد، آن شرکت سود کرده است. در صورت برعکس نیز دچار ضرر در تسعیر ارز شده است. تسعیر به دو روش اصلی باعث سود یا زیان می‌شود. این دو روش عبارتند از:

- تغییرات نرخ ارز بین زمان معامله و زمان پرداخت
- وضعیت مانده حساب ارزی پس از تسعیر

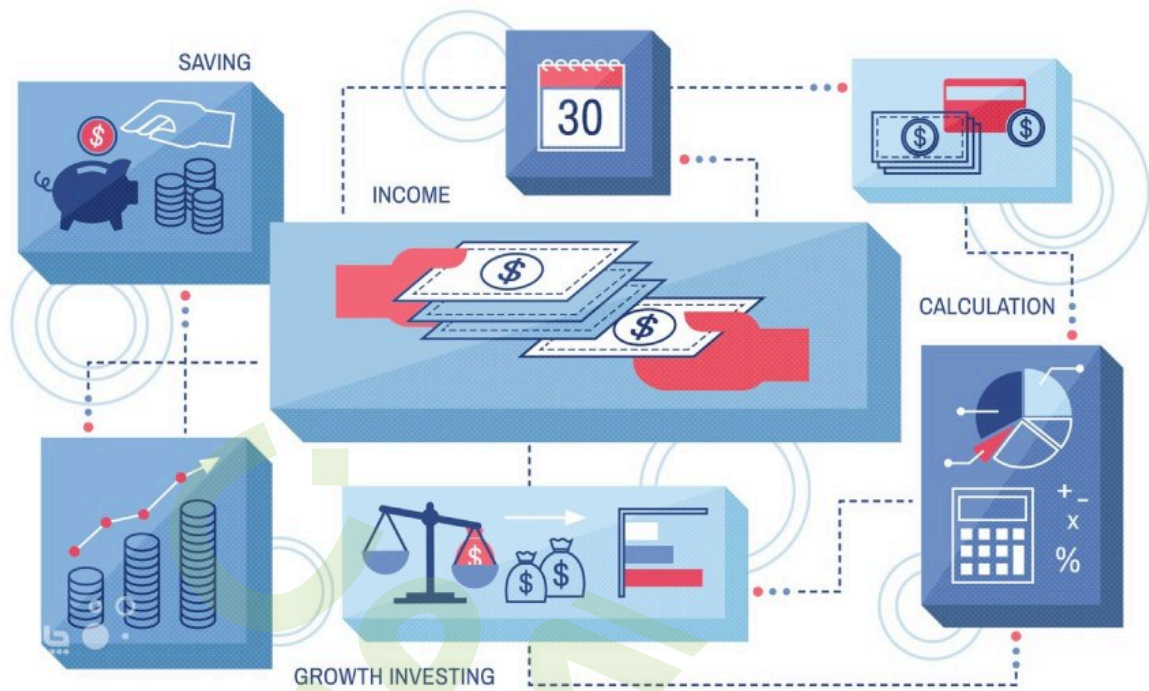
مورد اول پیش از این توضیح داده شد. در مورد دوم باید گفت اگر پس از تسعیر ارز مانده حساب ارزی یک شرکت مثبت باشد، یعنی سود داشته و اگر مانده حساب ارزی منفی باشد زیان داشته است.

محاسبه تسعیر نرخ ارز

در این محاسبه چهار روش اصلی وجود دارد که عبارتند از:

- ثبت ارز با یک نرخ ثابت
- ثبت ارز به صورت دوره‌ای با نرخ متغیر
- ثبت تسعیر نرخ ارز به صورت ماهانه
- ثبت تسعیر نرخ ارز به صورت روزانه

در روش ثبت ارز با یک نرخ ثابت در یک دوره یک ساله تمامی معاملات ارزی با نرخ ثابت به ثبت می‌رسند. در پایان سال در فرایند حسابداری مانده حسابها سود و زیان مشخص می‌شود. این روش دقت کمتری نسبت به روش‌های دیگر دارد و با توجه به نوسانات دائمی یک روش مناسب در تسعیر ارز به شمار نمی‌آید.

استاندارد تسعیر نرخ ارز

استاندارد شماره 16 حسابداری تحت عنوان تسعیر ارز به صورت مفصل به موضوع تسعیر نرخ ارز پرداخته است که در آن تمامی تعریف‌ها و دسته‌بندی و شرایط مربوط به تغییر نرخ ارز شرح داده شده‌اند.

هدف تسعیر نرخ ارز

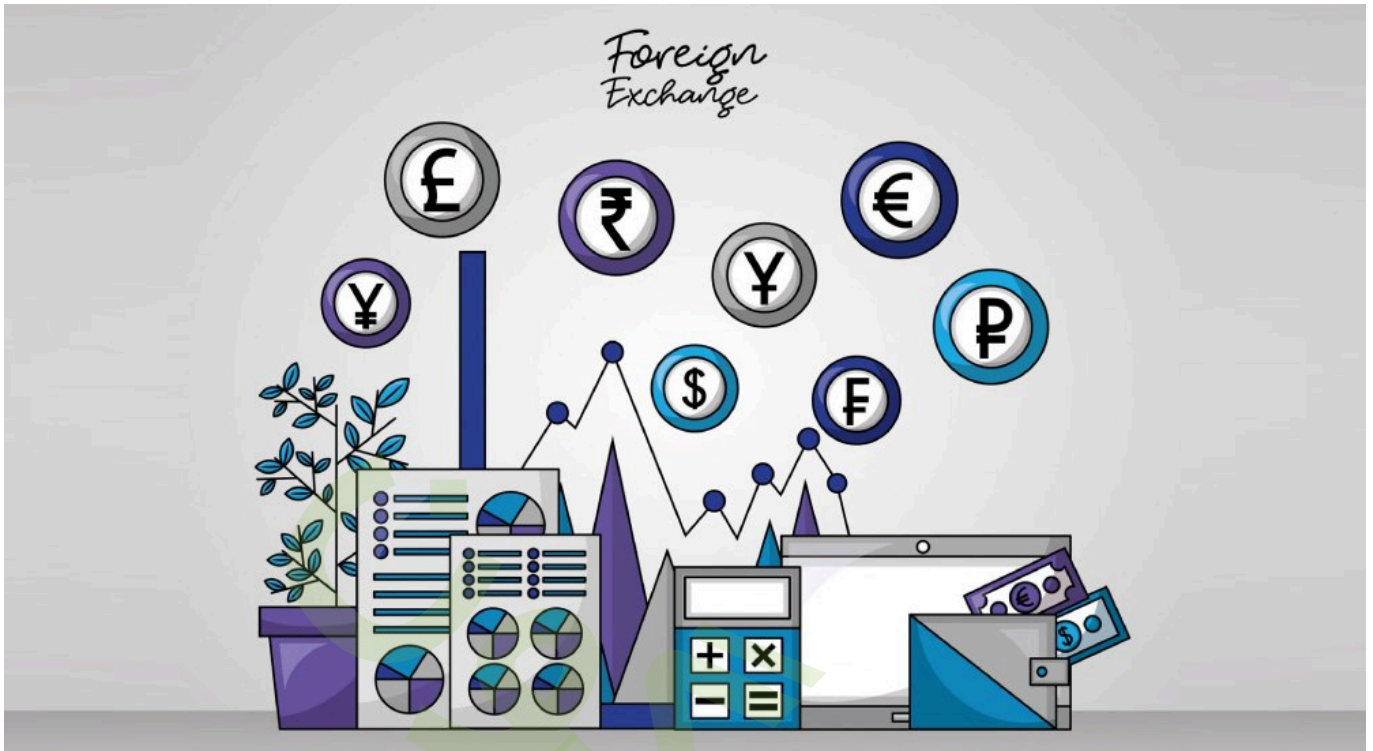
برای مشخص شدن میزان واقعی سود حاصل از فروش در یک بنگاه اقتصادی لازم است تا تسعیر نرخ ارز در عملیات حسابداری آن انجام شود.

عوامل مؤثر بر تغییر تسعیر نرخ ارز

در بازار باید در مورد شرایط اقتصادی و مالی اطلاعات زیادی داشته باشید تا بتوانید تصمیم‌های درستی بگیرید یا در مواقع حساس تغییرات آگاهانه‌ای را اعمال کنید. عوامل مؤثر بر نرخ ارز عبارتند از تغییر نرخ تورم، تغییر نرخ بهره، تغییر مقدار بدهی دولت و بی‌ثباتی در عرصه سیاسی برای یک کشور. با آگاهی از این مسائل و بهره‌گیری از ابزار و دانش روز دنیا می‌توان به نتایج بهتری در حفظ و گسترش کسب‌وکارها دست یافت.

ارتباط تسعیر ارز با تورم و رشد نقدینگی

تسعیر ارز به رشد نقدینگی و تورم منجر می‌شود اما این تاثیر به اندازه‌ای نیست که تورم افسارگسیخته ایجاد کند و اقتصاد کشور را به مخاطره بیاندازد. برای کنترل و جلوگیری از نوسانات تورمی ناشی از تسعیر نرخ ارز دولت‌ها سازوکارهای مناسب اجرایی و تعهداتی تنظیم می‌کنند تا پس از ورود منابع حاصل از درآمد ارزشی به کشور مشکلی ایجاد نشود.

حسابداری ارزی

حسابداری ارزی فرایندهایی را در بر می‌گیرد که در ثبت معاملات با ارزهای بین‌المللی و خارجی به کار می‌آیند. تسهیلات ارزی، تسعیر ارز در پایان سال، ثبت حسابداری فروش ارز حاصل از صادرات و موارد دیگر در این حسابداری به کار می‌آیند. نوسانات قیمت ارز در ثبت حسابداری ارزی تأثیرگذار است و آن را با مشکل مواجه می‌کند. حسابدار ارزی باید در معاملاتی که در آنها ارزهای خارجی تبادل می‌شود، ارزش معامله را تبدیل به واحد پول گزارشگری کند.

اقلام پولی و غیرپولی در ثبت حسابداری ارزی

در ثبت حسابداری ارزی اقلام مشمول و غیرمشمول وجود دارند. در اقلام پولی تسعیر نرخ ارز انجام می‌شود اما در اقلام پولی این کار انجام نمی‌شود. اقلام پولی شامل وجه نقد، دارایی‌ها، بدهی‌ها و مواردی است که قرار است به مبلغ ثابت یا مبلغ قابل تعیینی به وجه نقد تبدیل و دریافت یا پرداخت شود. مثلاً پیش‌پرداخت‌ها، بستانکاری ارزی، بدهکاری ارزی، مانده‌های حساب ارزی در بانک‌های مختلف و صندوق‌های ارزی در این دسته هستند.

اقلام غیرپولی شامل کالاهایی هستند که قابلیت تسعیر را ندارند. اگر یک کالا از کشوری دیگر خریده شده باشد و پس از مدتی قیمت ارز تغییر کند، موجودی کالا شامل تسعیر نمی‌شود.

تفاوت واحد پول گزارشگری و واحد پول عملیاتی

در استاندارد شماره 16 حسابداری که به ثبت حسابداری ارزی نیز می‌پردازد، واحد پول پول گزارشگری را واحد پولی می‌دانند که در صورت مالی شرکت استفاده می‌شود. در ایران صورت‌های مالی بر اساس ریال بسته می‌شوند و در نتیجه واحد پول گزارشگری ایران ریال است. با توجه به این شرایط هر واحد پولی به جز ریال که واحد پول گزارشگری در ایران است "ارز" خواهد بود.

اما در ثبت حساب‌های ارزی باید تفاوت واحد پول گزارشگری و واحد پول عملیاتی در نظر گرفته شود. صورت‌های مالی در گزارش‌های حسابداری بر اساس ریال یا واحد

پول گزارشگری در ایران به ثبت می‌رسند. واحد پول عملیات با توجه به شرایط سنجیده می‌شود. این شرایط عبارتند از:

- واحد پولی که کالاها و خدمات بر اساس آنها تعیین و تسویه حساب می‌شوند.
- واحد پولی که دستمزد و مواد اولیه بر اساس آنها تعیین و پرداخت می‌شود.

به این ترتیب اگر یک بنگاه اقتصادی ایرانی در ترکیه شعبه داشته باشد، واحد پول عملیاتی آن لیر خواهد بود و واحد پول گزارشگری آن ریال.

راهکار مدیریت مالی دیدگاه

با توجه به نوسانات مداوم قیمت ارز و پیچیدگی محاسبات مالی همواره باید از بهترین، هوشمندانه‌ترین و دقیق‌ترین راهکارهای موجود برای سرعت بخشیدن به انجام امور و بالا بردن ضریب اطمینان آنها استفاده کرد. راهکار مدیریت مالی دیدگاه محصولی از شرکت چارگون است که در مسیر رشد درآمد، کنترل هزینه، به حداقل رساندن ریسک و پایداری به کمک شرکت‌ها و سازمان‌ها و تمامی بنگاه‌های اقتصادی با هر ابعادی می‌آید.

در این راهکار مجموعه‌ای از نرم افزارها با امکان یکپارچگی، سفارشی‌سازی، مقیاس‌پذیری و گزارش‌دهی وجود دارد که به تصمیم‌گیری‌های استراتژیک کمک کرده و محاسبات و آنالیزها را با سرعت و اطمینان بالا انجام می‌دهند. در ای مجموعه نرم افزار زیرسیستم‌هایی وجود دارند که همگی در محاسبات تسعیر نرخ ارز کمک می‌کنند و عبارتند از نرم افزار بهای تمام شده، قراردادهای درآمد، عاملین، حسابداری دولتی،

خزانه‌داری، حسابداری شرکتی، بودجه و اعتبارات.

به این ترتیب رویکرد همراهانه استقرار نرم افزار طراحی شده است تا تجربه‌ای روان و بدون پیچیدگی برای مشتریان فراهم شود و انعطاف‌پذیری در محاسبات مالی، افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های عملیاتی را در پی داشته باشد.

سخن پایانی

تسعیر نرخ ارز از موارد مهمی است که در اقتصاد و تجارت نقش دارد. تغییرات نرخ ارز در عملیات مالی و حسابداری شرکت‌ها در صورت‌های مالی آنها به ثبت می‌رسد تا بر اساس آن میزان درآمد و مالیات و موارد دیگر مشخص شوند. نوسانات نرخ ارز با توجه به وضعیت اقتصادی کشور و منطقه بسیار زیاد است و به همین دلیل شرکت‌هایی که تبادلات خارجی دارند باید همواره تسعیر ارز را محاسبه کنند و در تصمیم‌گیری‌های خود از نتایج به‌دست‌آمده استفاده کنند.

با توجه به اینکه بیشتر شرکت‌ها برای خرید و فروش محصولات خود به کشورهای دیگر جهان با معاملات ارزی مواجه هستند، تسعیر ارز در حسابداری و ثبت اطلاعات شرکت‌ها اهمیت زیادی پیدا می‌کند. به شکل مختصر برای نتیجه‌گیری می‌توان گفت که تسعیر نرخ ارز در واقع مشخص‌کننده میزان سود و فروش است.